

"Silmala trīcēja" Vašingtonā

Krietni pirms Ziemsvētkiem Valentīna Pradena, viena no Amerikas latviešu apvienības brīvprātīgajām darbiniecēm, ieminējās, ka kāds vietējais amerikāņu koris gatavo programmu, kurā atskaņos arī latviešu komponistu darbus.

Drīz pēc svētkiem uzzināju, ka būs trīs koncerti dažādās vietās. Pierunāju bijušo Latvijas Brīvības fonda administrātori Valdu Lēvenšteinu, tuvu kaimiņieni un domubiedri, pievienoties šai ekspedīcijai - apmeklēt pašu pirmo koncertu 25. janvārī. Gribu atgādināt V. Lēvenšteinu nopelni pirms daudziem gadiem 18. novembrī, kad dzirdējām latviešu komponistu darbus vietējā radiostacijā

Kori *POLYHYMNIA*, kurā bija 28 dziedātāji, dirigēja Džims Klumpners (Jim Klumpner). Koncerts sākās ar Jēkaba Graubiņa "Kas tie tādi, kas dziedāja", "Silmala trīcēja" un Ādolfā Ābeles "Rozes", "Vai būs laime" un "Aiz upītes meitas dzied" aranžējumiem. Pārējā programmas daļā bija Hieronima Pretoriusa (Hieronimus Praetorius), Džordža Aurika (Georges Auric), Semjuela Bārbera (Samuel Barber) un Fēliksa Mendelszona

(Felix Mendelssohn) darbi. Pirms katra dziesmu cikla dirigents isi pastāstīja par komponistiem un viņiem raksturīgo, kas izpaužas koncertā atskaņotajos darbos. Skaidrojums par J. Graubiņu un Ā. Ābeli bija pārsteidzoši informatīvs - ne tikai par abiem komponistiem, bet arī par latviešiem un Latviju. Viņš arī iztulkoja dziesmas "Dziedot dzimu, dziedot augu" vārdus, kas raksturo latviešu attieksmi pret dziesmu. Publika šķita atsaucīga. Pēc pirmās dziesmas abas ar Valdu saskatījāmies un nospriedām, ka nebijām cerējušas dzirdēt tik skaidru latviešu valodas izrunu!

Koristiem, kurū vidū saimējam vismaz trīs rašu pārstāvjus, bija neparasti labas balsis, labs saliedējums, viņi dziedāja ne tikai latviešu, bet arī latīņu, franču, angļu un vācu valodā. Salīdzinot ar izrunu citās valodās, šķita, ka latviešu valodā teksts skanēja visskaidrāk. Ja nu varbūt gadījās kāds šaurais "e" platā "ē" vietā... Dirigents panāca, ka koris skan kā ērģeles - dziedājums bija bagāts un saliedēts visām, tik atšķirīgām kompozīcijām!

Koncertprogrammā īpaša atzinība bija veltīta Valentīnai Pradenai un Birutai Sūrmanei

par viņu palīdzību latviešu valodas izrunas apguvē. Pēc koncerta pateicāmies dirigentam par izcilo programmu, īpaši uzteicot izvēlēšanos dziedāt latviešu dziesmas. Izrādījās, ka zviedru izcelsmes dirigentu Dž. Klumpneru interesē "jaunatklājumi" mūzikā. Viņu sevišķi iepriecinājis tvarts ar latviešu komponistu darbiem - ko dziedām, ko saņēmis no V. Pradenas. Viņš arī pazina Pēteru Vasķa un Paula Dambja darbus un nevar vien sagaidīt, kad Valentīna pēc ciemošanās Rīgā viņam pārvedīs vēl neiepazītu komponistu skaņdarbu notis. Jautājot koristiem, kā viņi tik labi iemācījušies latviešu valodas izrunu, dzirdējām: "Valentīna mūs mācīja."

Mājās braucot, pārrunājam iespaidus - gan, cik divaini dzirdēt "Kas tie tādi" latviešu valodā amerikāņu baznīcā, dziedot korim, kurā nav neviena latvieša, gan, cik maz vajadzīgs, lai iepazīstinātu plašāku amerikāņu publiku ar latviešu mūziķu darbiem. Liels paldies Valentīnai Pradenai un Birutai Sūrmanei par iespēju baudīt latviešu valodu un dziesmu amerikāņu vidē! Kaut viņām atrastos sekotāji arī citās pilsetās ASV, kur dzīvo latvieši!

Anita Tērauda